

Privacyrecht en slachtoffers

*Een studie naar de grondslagen en juridische
kaders van privacy van slachtoffers*

J.B.J. van der Leij

SAMENVATTING

Privacyrecht en slachtoffers - Een studie naar de grondslagen en juridische kaders van privacy van slachtoffers
J.B.J. van der Leij

© WODC 2015

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevens bestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van het WODC.

Samenvatting

1. Introductie

Vanaf de jaren tachtig van de vorige eeuw is de aandacht voor de positie van het slachtoffer in het strafproces sterk toegenomen. Dit heeft geleid tot een verbetering van de rechtspositie van slachtoffers binnen de strafrechtspleging. Het slachtoffer heeft steeds meer mogelijkheden gekregen om binnen het strafproces op te komen voor de eigen belangen. Die rechtspositionele verbetering heeft echter ook een keerzijde. Het slachtoffer is binnen het strafproces meer in de 'spotlights' komen te staan. Dit kan leiden tot situaties binnen en buiten het strafproces waarin de privacy van het slachtoffer (verder) wordt geschonden, bijvoorbeeld door (verdere) onthulling van de identiteit van het slachtoffer aan het grotere publiek, hetgeen als (zeer) belastend kan worden ervaren door het slachtoffer.

Inbreuken op de privacy van het slachtoffer beperken zich evenwel niet tot onthullingen van de identiteit van het slachtoffer door bijvoorbeeld de pers. Ook binnen het strafproces kan het slachtoffer worden geconfronteerd met aantastingen van diens privacy. Vanwege voortschrijdende technologische ontwikkelingen kunnen steeds geavanceerdere opsporingsmethoden worden ingezet met als mogelijk gevolg grotere inbreuken op de privacy van slachtoffers en hun naaste(n). Te denken valt aan camerabeelden en internet- en telefoontaps waardoor activiteiten van slachtoffers (langdurig) kunnen worden gevolgd en vervolgens bewaard.

In de visie van de Staatssecretaris van Veiligheid en Justitie dient de privacy van het slachtoffer beschermd te worden tegenover de verdachte, de veroordeelde en de samenleving. Volgens de bewindsman vraagt de bescherming van de privacy van slachtoffers nadere uitwerking in en rondom het strafproces, waarbij een balans moet worden gevonden tussen de verschillende belangen van de verscheidene partijen in en buiten het strafproces.

Om daar invulling aan te geven kan onderzoek naar de bescherming van de privacy van slachtoffers van strafbare feiten een eerste stap zijn. Het onderhavige onderzoek richt zich op de vraag wat de juridische kaders zijn met betrekking tot de bescherming van de privacy en de identiteit binnen het strafproces en betreffende het gebruik van persoonsgegevens van slachtoffers en hun naasten in en rondom het strafproces.

In deze studie wordt de positie die een slachtoffer in het strafproces heeft en de bescherming van de privacy waar de burger aanspraak op kan maken tot elkaar gebracht. Dat is niet steeds een vanzelfsprekendheid gebleken. De directe koppeling tussen (de rechtspositie van) het slachtoffer van strafbare feiten en de privacybescherming, bleek lang niet altijd gemakkelijk te zijn. Bijvoorbeeld omdat in sommige gevallen het slachtoffer als zodanig niet in de privacy regelgeving of de betreffende rechtspraak naar voren komt. Daarom is gekozen de insteek van de studie ruimer te nemen en ook te kijken naar de bescherming van de privacy op het niveau van de burger ten opzichte van de overheid of ten opzichte van een andere burger.

2. Wat is privacy?

Hoewel het onderzoekers in het internationale veld van privacy sterk bezig houdt, bestaat er over de vraag wat precies onder privacy moet worden verstaan binnen de literatuur geen eenduidigheid. De typering van privacy zijn veelvuldig en lopen sterk uiteen.¹ Deze ongreepbaarheid is deels veroorzaakt door de evolutie die het begrip heeft doorgemaakt. Waar het privacybegrip zich in het begin (nog) beperkte tot wat zich afspeelde binnen de muren van de eigen woning, heeft het begrip tegenwoordig een veel ruimere betekenis. Daarbij is ook de rol van de overheid veranderd. Hoewel de overheid zich primair moet onthouden van enige inmenging, zijn er in bepaalde gevallen positieve verplichtingen bij gekomen, waardoor de overheid juist moet optreden om het recht op privacy te waarborgen.

Daarnaast hebben de ontwikkelingen in de informatietechnologie een nieuwe wending gegeven aan de vorming van het privacybegrip. De registratie van persoonsgegevens door de overheid met behulp van nieuwe informatietechnologieën heeft risico's met zich gebracht. Doordat (persoons)gegevens veelal worden opgeslagen, heeft het betreffende individu minder eigen inbreng, hetgeen beslissingsmogelijkheden betreffende de inrichting van zijn of haar leven kan verkleinen. Hierdoor is behoefte ontstaan om persoonsgegevens te beschermen. Deze bescherming is vanaf het begin gekoppeld aan het recht op privacy. Dit heeft geleid tot een aanzienlijke verruiming van het privacybegrip. Door de bescherming van de persoonsgegevens te koppelen aan het recht op privacy, is het laatste van toepassing op alle mogelijke onderdelen van het leven van een individu.

3. Recht op privacy

De ontwikkeling van het privacyrecht binnen de Nederlandse rechtscultuur kent deels een eigen beloop, dat los staat van de ontplooiing van dit recht op Europees niveau. De Europese ontwikkelingen op het gebied van het privacyrecht zijn voor Nederland belangrijk, want verdragen zoals het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens (EVRM), hebben een directe werking in de Nederlandse rechtsorde (art. 94 GW). Dit betekent dat de rechter besluiten en regelgeving direct toetst aan relevante bepalingen van verdragen en besluiten van volkenrechtelijke organisaties. Dat ligt anders bij de Nederlandse Grondwet. De rechter treedt niet in de beoordeling van de grondwettigheid van wetten en verdragen (art. 120 GW). Vanuit het huisrecht en het briefgeheim heeft de bescherming van de persoonlijke levenssfeer zich ontwikkeld. Thans bevat de Nederlandse Grondwet, naast de algemene bepaling dat een ieder, behoudens bij of krachtens de wet te stellen beperkingen, recht heeft op eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer, specifieke artikelen over de onaantastbaarheid van het lichaam, het huisrecht, het brief-, telegraaf- en telefoongeheim en een aantal instructienomen met betrekking tot het gebruik van persoonsgegevens. Hiermee lijkt het volledige palet van de privacybescherming door de Grondwet te zijn gedekt. In één opzicht biedt de Grondwet meer bescherming dan art. 8 EVRM. Voor beperkingen ten aanzien van het recht op de

¹ Over de grondslagen van privacy bestaat in de literatuur meer eenduidigheid. Via de Self-determination theory (SDT) van Deci en Ryan kan worden verdedigd dat naast competentie, sociale verbondenheid en autonomie de basisbehoeften van mensen zijn. Uit de literatuur over privacy komt naar voren dat met name autonomie een belangrijke grondslag vormt en in mindere mate de sociale verbondenheid.

persoonlijke levenssfeer moet volgens de Grondwet een formeel-wettelijke grondslag bestaan. Die eis wordt in art. 8 EVRM niet ingelezen. Toch is het praktische belang van de bepalingen in Grondwet voor de bescherming van de privacy van slachtoffers gering. Vanwege het verbod op de toetsing van formele wetten aan de Grondwet en de rechtstreekse toepasselijkheid van verdragen en besluiten van volkenrechtelijke organisaties op de Nederlands rechtsorde, zal de normering en invulling van de bescherming van de privacy van slachtoffers met name worden gebaseerd op de uitleg van de bepalingen in het EVRM. Daarin speelt de rechtspraak van het Europese Hof een grote rol.

Het recht op de bescherming van de privacy wordt op Europees niveau gewaarborgd in het Europees Grondrechtenhandvest en het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens. Toonaangevend in de invulling van het recht is op privacy is art. 8 EVRM en de uitleg die het Europees Hof daaraan geeft. Specifieke rechtspraak van het Hof over de bescherming van de privacy van slachtoffers is niet gevonden, maar art. 8 lid 1 EVRM richt zich tot een ieder. Hieronder vallen alle natuurlijke personen, dus ook slachtoffers en nabestaanden. In het eerste lid van art. 8 EVRM wordt tot uitdrukking gebracht dat het gaat om het recht op respect voor het privé-, familie- en gezinsleven, de woning en correspondentie. Het betreft hier overigens niet vier strikt van elkaar gescheiden rechten. Eerder lijkt het dat het Europese Hof uitgaat van een meer algemeen begrip, zijnde het respect voor het privéleven, met daarnaast drie meer specifieke onderdelen. Alle vier rechten worden door het Hof ruim uitgelegd. Zowel de bescherming van de 'klassieke' persoonlijke levenssfeer als ook de bescherming van persoonsgegevens valt onder het bereik van privéleven. Die ruime uitleg maakt het voor het Hof mogelijk veel overheidsoptreden te normeren. Dat doet het Hof aan de hand van de vereisten in art. 8 tweede lid EVRM. Daarbij beoordeelt het Hof of sprake is van een inbreuk op het recht genoemd in het eerste lid van art. 8 EVRM. Vervolgens toetst het Hof of de inmenging gerechtvaardigd is op grond van art. 8 lid 2 EVRM. Blijkt dat niet het geval te zijn dan is sprake van een schending van art. 8 EVRM.

Op de hoofdregel in het eerste lid van art. 8 EVRM mag in beginsel geen inbreuk worden gemaakt, tenzij is voldaan aan de vereisten genoemd in het tweede lid. Deze uitzonderingen moeten restrictief worden uitgelegd zodat de hoofdregel van het eerste lid ook daadwerkelijk voorop blijft staan. Het is het openbaar gezag dat onder bepaalde omstandigheden en in specifieke gevallen inbreuk mag maken op het privacyrecht van burgers. Voor derden gelden, indien zij daartoe gemachtigd zijn door de overheid, tevens de uitzonderingen van het tweede lid. Elke inbreuk op de uitoefening van het privacyrecht moet een wettelijke basis hebben.

De eerste voorwaarde van een gelegitimeerde inbreuk op de privacy van de burger is dat deze bij wet moet zijn voorzien. Met andere woorden, de inbreuk moet zijn gebaseerd op nationaal recht. Dit vereiste houdt niet alleen in dat het recht voor de burger toegankelijk moet zijn en voor hem voorzienbaar, ook valt hieronder dat het recht procedures aanwijst waarlangs controle op de gebezigde bevoegdheid mogelijk is. Hiermee komen de processuele waarborgen van art. 6 EVRM binnen het toepassingsgebied van art. 8 EVRM. De uitzonderingen op art. 8 eerste lid EVRM moeten volgens dit vereiste tevens procesrechtelijke controlemogelijkheden bieden. De vereisten van art. 6 en art. 8 EVRM kunnen elkaar op die manier (ook) complementeren. Daarnaast kan het recht op privacy van het slachtoffer ook in strijd komen met het recht op een eerlijk proces van de verdachte.

Veelal zal dan op basis van de uitzonderingen van art. 8 lid 2 EVRM moeten worden onderzocht of aan een van de eisen van art. 6 EVRM voorrang moet worden gegeven of niet. Zo zijn er (uitzonderlijke) situaties denkbaar waarin bepaalde delen van het strafdossier, bijvoorbeeld vanwege het vertrouwelijke karakter ervan, aan de tegenspraak in de rechterlijke procedure kunnen worden onttrokken. Het recht op een eerlijk proces wordt echter wel geschonden wanneer documenten die essentieel zijn voor de oplossing van het geschil niet worden meegedeeld aan de (andere) procespartij(en).

De tweede eis die in art. 8 tweede lid EVRM wordt genoemd is dat de inbreuk van het openbaar gezag in het belang moet zijn van een aantal gerechtvaardigde doelen. Ook kunnen de rechten en vrijheden van anderen een belang zijn waardoor de overheid inbreuk mag maken op de privacy van een burger. De bescherming van de rechten van het slachtoffer kunnen een dergelijk belang zijn. Hoe die rechten moeten worden beschermd, laat het Hof in eerste instantie aan de lidstaten zelf om te bepalen.

Het derde en tevens laatste vereiste is dat de inbreuk noodzakelijk moet zijn in een democratische samenleving. Dat is volgens het Hof het geval indien daartoe een dringende sociale behoefte bestaat en de inbreuk proportioneel is gelet op het nagestreefde doel. Bovendien moet de rechtvaardiging van de inbreuk door de nationale autoriteiten relevant en toereikend zijn. Hierbij wordt aan de lidstaten een ruime beoordelingsmarge toegestaan om tot een eigen afweging te komen tussen de privacyrechten uit het eerste lid en de noodzaak van de betreffende doeleinden genoemd in het tweede lid. Deze marge is overigens niet steeds dezelfde. Een en ander is afhankelijk van verschillende factoren, waaronder het soort privacyrecht dat in het geding is en het betrokken doel uit het tweede lid. De marge zal smaller zijn wanneer het betreffende recht cruciaal is voor de effectieve uitoefening van 'intimate or key rights' van het individu. Staat er een belangrijk facet van het bestaan of de identiteit van een individu op het spel dan zal deze marge worden beperkt.

4. Het slachtoffer in het Nederlands strafproces

Het slachtoffer heeft recht op een correcte bejegening (art. 51a lid 2 Sv). In de wet wordt dit recht maar ten dele concreet uitgewerkt. Bijvoorbeeld door de verplichting tot informatieverstrekking over de strafzaak aan het slachtoffer. Die plicht is er alleen als het slachtoffer aangeeft informatie te willen ontvangen. Ook heeft een slachtoffer de mogelijkheid een vordering tot schadevergoeding in te stellen en om gebruik te maken van een spreekrecht. Verder kan het slachtoffer verzoeken om kennis te nemen van stukken uit het dossier, voor zover dat hem dienstig is in de uitoefening van zijn rechten. Met het recht op kennisneming van processtukken wordt het beginsel van de interne openbaarheid opgerekt ten behoeve van het slachtoffer, die zelf geen procespartij is. De interne openbaarheid ziet op de toegankelijkheid van het strafrechtelijke onderzoek door procespartijen. Een andere mogelijkheid voor het slachtoffer is het kunnen toevoegen van documenten aan het dossier (art. 51b lid 2 Sv). Hoewel het slachtoffer hierbij de toestemming van de officier van justitie nodig heeft, geeft het hem onder die voorwaarde wel de mogelijkheid invloed uit te oefenen op de samenstelling en inhoud van het strafdossier. De officier van justitie kan weigeren de stukken van het slachtoffer aan het strafdossier toe te voegen. De weigeringsgronden zijn dezelfde als bij inzage in processtukken, namelijk: het belang van het onderzoek, het belang

van de bescherming van de persoonlijke levenssfeer of van de opsporing of vervolging van strafbare feiten dan wel vanwege gewichtige gronden aan het algemeen belang ontleend (art. 51b lid 3 Sv).

Een systematische beschrijving van opsporingsmethoden bevat het Wetboek van Strafvordering niet. Bevoegdheden die worden aangewend in het kader van strafvordering – anders dan de ten uitvoerlegging van straffen of maatregels – die inbreuk maken op grondrechten van burgers, zoals het recht op privacy, worden dwangmiddelen genoemd en moeten een specifieke wettelijke basis hebben. Vele van deze dwangmiddelen kunnen niet alleen tegen de verdachte worden ingezet, maar ook tegen derden, onder wie het slachtoffer. In hoeverre daarbij inbreuk wordt gemaakt op de privacy van de burger hangt volgens de wetgever, gelet op de aard van het recht op privacy, sterk af van de omstandigheden van het geval en de privacyverwachtingen die de betrokkene heeft. Hiermee sluit de wetgever aan bij de benadering die het Europese Hof hanteert.

Indien de officier van justitie besluit te dagvaarden zal de strafzaak in beginsel door de rechter op de zitting worden behandeld en berecht. In de dagvaarding wordt de verdachte in beginsel op de hoogte gebracht van de namen en overige gegevens van de door het openbaar ministerie te dagvaarden of op te roepen getuigen (art. 260 lid 3 Sv). Daarnaast wordt in de dagvaarding opgave gedaan van de oproeping van het slachtoffer of een nabestaande voor het uitoefenen van het spreekrecht.²

Ter zitting kan een slachtoffer van een misdrijf in verschillende hoedanigheden optreden. Namelijk als benadeelde partij, als spreker en als een getuige. Het onderzoek ter terechtzitting is in beginsel openbaar (art. 121 GW), maar door de wetgever zijn daar uitzonderingen op gemaakt. Zo kan de rechter de sluiting van de deuren te bevelen (art. 269 Sv). Dit bevel kan worden gegeven in het belang van de eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer van de verdachte of van het slachtoffer. De rechter moet in het gebruik van deze mogelijkheden terughoudend zijn, om te voorkomen dat de rechtspraak zich te veel achter gesloten deuren afspeelt, waarbij een externe controlemogelijkheid wegvalt.

Aan de externe openbaarheid van de terechtzitting wordt invulling gegeven door de pers. De openbare zittingen zijn altijd toegankelijk voor journalisten. Tijdens de zittingen mogen door de pers tekeningen worden gemaakt. Het is echter verboden om zonder toestemming in gerechtsgebouwen beeld- en geluidsopnames te maken. Journalisten die dat wel willen, moeten dat vooraf aanvragen. De pers mag geen beeld- en geluidsopnames maken van slachtoffers, getuigen, deskundigen en het publiek. Wel kunnen journalisten slachtoffers verzoeken om toestemming te geven voor het maken van beeld- en geluidsopnames. In uitzonderlijke omstandigheden kan de rechter evenwel het maken van die beeld- en geluidsopnames verbieden. In het geval van een behandeling achter gesloten deuren, kan aan journalisten onder bepaalde omstandigheden toegang worden verleend tot de zitting.

5. Verstrekking aan en gebruik van persoonsgegevens door Slachtofferhulp

Om slachtoffers hulp te kunnen bieden moeten medewerkers van Slachtofferhulp Nederland in contact komen met slachtoffers en daarvoor zijn persoonsgegevens nodig. Ten behoeve van

² De opgave van de oproeping kan achterwege blijven indien de officier van justitie daarover eerder een schriftelijke mededeling heeft gedaan (art. 51g lid 2 Sv).

dat doel kan de politie de daarvoor dienstige politiegegevens verstrekken, zoals identiteitsgegevens alsmede de aanduiding van het misdrijf of het verkeersongeval, de datum waarop en de omstandigheden waaronder het misdrijf is gepleegd of het verkeersongeval heeft plaatsgevonden, de ernst van het opgelopen letsel en de hoogte van de geleden schade. Deze structurele verstrekingsbevoegdheid is gebaseerd op art. 18 lid 1 Wpg waarin wordt gesteld dat bij of krachtens algemene maatregel van bestuur personen en instanties kunnen worden aangewezen aan wie of waaraan, met het oog op een zwaarwegend algemeen belang, politiegegevens worden of kunnen worden verstrekt ter uitvoering van de bij of krachtens die algemene maatregel van bestuur aan te geven taak. De verstrekking van gegevens aan Slachtofferhulp doet de politie op basis van art. 4.2 lid 1 onder *b* Besluit Politiegegevens (Bpg). De gegevens die worden verwerkt met het oog op de uitvoering van de dagelijkse politietaak en de ondersteunende taken, kunnen voor zover zij deze behoeven voor een goede uitvoering van hun taak, worden verstrekt aan personen of instanties met een publieke taak, zoals Slachtofferhulp.

6. Bescherming van de privacy in België

De grondwettelijke normen in België interfereren veel sterker met het strafprocesrecht dan dat in Nederland het geval is. Dat komt omdat het Grondwettelijk Hof wetten kan vernietigen, ongrondwettig verklaren en schorsen. De Belgische grondwetgever heeft voor de bescherming van de persoonlijke levenssfeer vooral aansluiting gezocht bij art. 8 EVRM. Dit betekent dat bij de uitleg van de privacybepalingen in de Grondwet, de interpretatie die door het Europese Hof wordt gegeven aan de verschillende aspecten van art. 8 EVRM, een belangrijke leidraad is voor het Belgische Grondwettelijk Hof. Inhoudelijk betekent dit in dat de grondwettelijke privacybescherming in België in sterke mate lijkt op de Europese normering van de privacy.

In België kan het slachtoffer het strafproces zelfs initiëren, maar enkel om daarmee zijn schade op de veroordeelde te kunnen verhalen. Het optreden van het slachtoffer ter zitting staat ook voornamelijk in het teken van het verhalen van schade op de verdachte en niet om aan te geven welke gevolgen het delict voor het slachtoffer heeft gehad. Het slachtoffer dat verklaart vanwege een misdrijf schade te hebben geleden verkrijgt in het strafprocesrecht de status van burgerlijk partij en wordt daarmee partij in het strafgeding. De burgerlijke partij kan de rechter vragen om de zitting achter gesloten deuren te houden. Voor slachtoffers van bepaalde zedendelicten, zoals verkrachting of aanranding van de eerbaarheid, is dit uitdrukkelijk in de wet voorzien met het oog op de bescherming van hun persoonlijke levenssfeer. Bijzonder in dat kader is een zitting van het Hof van Assisen die vaak (extra) publiciteit teweegbrengt, waarbij de privacy van het slachtoffer kennelijk regelmatig wordt geschonden, doordat de media de neiging heeft ook allerlei opmerkelijke details over de zaak bekend te maken.

De aandacht en ondersteuning waar het slachtoffer recht op heeft in de vorm van correcte bejegening, herstelbemiddeling en hulp bij dadingsovereenkomsten, lijkt voornamelijk gericht op activiteiten buiten het strafproces. Zo moeten magistraten en medewerkers van parketten en rechtbanken er voor zorgen dat slachtoffers worden doorverwezen naar gespecialiseerde diensten, waaronder slachtofferzorg, indien slachtoffers dat wensen. Elke

politieambtenaar heeft de taak om slachtoffers adequaat op te vangen, bijstand te geven en te informeren. De politiediensten moeten hierbij steeds de nodige discretie aan de dag leggen tegenover derden en de pers.

Behalve aangifte doen bij de politie, kan het slachtoffer ook rechtstreeks schriftelijk aangifte doen bij het openbaar ministerie. Bovendien kan het slachtoffer kan in België anoniem aangifte doen. Dit wil zeggen dat de politie die het proces-verbaal van de aangifte heeft opgesteld mag weigeren de naam van de aangever bekend te maken.

In het vooronderzoek kunnen door de aanklager persverklaringen worden afgegeven. Daarvoor is een wettelijk regeling opgenomen. De aanklager kan met instemming van de onderzoeksrechter gegevens aan de pers verstrekken. Daarbij waakt de aanklager over de belangen en de rechten van bijvoorbeeld slachtoffers, zoals bescherming van het privéleven en de waardigheid van de betrokkenen. Voor zover dat mogelijk is, wordt de identiteit van de in het dossier betrokken personen niet vrijgegeven.

7. Bescherming van de privacy in Engeland en Wales

Burgers die meenden dat hun rechten zoals beschermd door het EVRM waren geschonden, konden hierop lange tijd bij de rechter in het Verenigd Koninkrijk geen beroep doen, maar moesten zich rechtstreeks wenden tot de rechter in Straatsburg. Aan die situatie is een einde gekomen met de inwerkingtreding van de Human Rights Act (HRA) in 1998. De HRA richt zich evenwel niet op individuen, maar op openbare lichamen die verplicht zijn in overeenstemming met de regels van het EVRM te handelen. Toch kunnen burgers via de HRA een direct beroep doen op de rechten, waaronder het recht op privacy, neergelegd in het EVRM bij de Britse rechter. Dit komt omdat in de HRA beschreven staat dat Britse gerechten ook als openbare lichamen moeten worden aangemerkt, waarmee de rechter verplicht is om te handelen in overeenstemming met het EVRM, zelfs wanneer sprake is van een rechtsgeding tussen twee burgers. Dit betekent dat de HRA zowel een verticale als een horizontale werking heeft.

In Engeland en Wales lijkt er ten aanzien van het toekennen van procedurele rechten aan het slachtoffer echter een zekere terughoudendheid te bestaan. Daarvoor wordt in de literatuur het argument naar voren gebracht dat vanwege het accusatoire procesmodel weinig ruimte wordt gevonden voor een formele rol voor het slachtoffer. Niettemin bestaan er initiatieven om de positie van het slachtoffer ook wettelijk te versterken.³ Slachtoffers kunnen enkel in de hoedanigheid van getuige ter zitting worden gehoord, waarbij overigens wel beschermingsmaatregelen voor de privacy of de veiligheid mogelijk zijn. Hierbij kan sprake zijn van schermen of gordijnen die de getuige afschermen van de verdachte of van de publieke tribune, ondervraging via een video link met een andere kamer waar het slachtoffer zich dan bevindt, of ondervraging achter gesloten deuren. Verder heeft de aanklager ter zitting een verantwoordelijkheid dat slachtoffers en getuigen met respect worden behandeld. Het uitgangspunt is dat getuigen mondeling ter zitting een verklaring afleggen, ten overstaan van de jury die zich zo over de getuige en diens verklaring een oordeel kan vormen en de tegenpartij die de getuige kan ondervragen (*cross-examination*). Tijdens de zitting mogen er

³ Zie bijvoorbeeld D. Lawrence, P. Neyroud & K. Starmer (2015). *Recommendations on a victim's law – Report for the Labour Party by the Victim's Taskforce*. Labour.

van getuigen (en slachtoffers) geen foto's of afbeeldingen worden gemaakt. Ook het gebruik van audio apparatuur, zonder toestemming van de rechter, is in de zittingszaal niet toegestaan.

Aangifte doen van een delict kan op verscheidene manieren, waaronder anoniem. Wanneer het slachtoffer aangifte doet bij de politie, moet hij geïnformeerd worden over hetgeen hij kan verwachten van de strafrechtspleging en over te nemen of genomen beslissingen door justitiële autoriteiten aangaande de strafzaak. Verder moet de politie een slachtoffer dat een getuigenverklaring aflegt, informeren dat dit met zich mee kan brengen dat hij ter zitting als getuige wordt gehoord. Tegelijk met het afleggen van een getuigenverklaring bij de politie, kan een slachtoffer ook een Victim Personal Statement (VPS) afgeven, die dan op schrift wordt gezet.

In 2013 is de Code of Practice for Victims of Crime in overeenstemming gebracht met de bepalingen van de richtlijn 2012/29/EU. De Code of Practice verplicht nader aangegeven instanties zekere diensten te verlenen aan een ieder die bij de politie verklaart dat hij het 'directe' slachtoffer is van strafbaar gedrag in de zin van de National Crime Reporting Standard (NCRS). De Code of Practice is in de huidige vorm juridisch niet afdwingbaar.

In het afgelopen decennium is de Britse pers verscheidene malen in opspraak gekomen in verband met (vermeende) schendingen van de privacy van individuele burgers, waaronder slachtoffers en nabestaanden van ernstige strafbare feiten. Het telefoon hacking schandaal van het tijdschrift News of the World was voor de Britse regering aanleiding om in 2011 een tweedelig openbaar onderzoek uit te laten voeren naar de rol die de pers en de politie in deze affaire hebben gespeeld. Het onderzoek is nu gedeeltelijk ten uitvoer gebracht en staat bekend als de Leveson Inquiry.